

RENAIXEMENT

ADHERIT A L'UNIO CATALANISTA

SURT ELS DISSAPTES

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser arbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants á Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions ó impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui á Catalunya.

Supressió de quintes ó lleves y facultat de poder contribuir á la formació del Exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa l'Unió Catalanista, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevolga que siga llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques ó socials.

SUMARI

Per humanisme, per *R. Casals y Peypoch*.—Esguards, per *Franc*.—Vetllada d'Homenatge a la Bandera Catalana: Recorts de Guantánamo, per *Ramón Cumané*.—A la Bandera, per *Joaquim Delclòs y Dols*.—Cant de joia, per *Albert Pach*.—Llibertadora. I, per *Manel Alcántara Gusart*.—Discurs del representant del Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Indústria.—Present, per *Josep Paloma*.—Garbellant.—Noves.—Cançoner popular: La ploma de perdiu.—Efemèrides, per *A. B. P.*

Per humanisme

Com tothom ja sab, fa alguns anys que l'Ajuntament de la nostra Ciutat y per iniciació de la Societat Econòmica d'Amics del País, organís com ensaig, que aplegant y escullint de totes les escoles municipals que hi han á Barcelona als nois y noies quina estructura, complexió y gradació ab relació als llurs anys estés més atrassada, poguessin en colles de vinticin, anar á passar una mesada á fora de la capital pera aixís poguer normalisar per medi dels aires purs de la montanya les seves corporals anormalitats.

Com se pot suposar, al formar les susdites colles ó colonies escolars, que aixís s'anomenen, de la revisió de tots els nois ó noies que per dissort els hi toca anar, se'n cuiden els metges que formen el Cos Mèdic Municipal, els quins hi posen en la revisió tota la cura y escrupulositat que son necessaries en aquets casos, al ensemps que fan una medicció tan concisa y clara de tots els detalls antropològics y antropomètrics de les criatures, que son penyora d'una absoluta veritat.

En els primers anys els resultats obtinguts foren coronats ab el més falaguer dels éxits; els petits escolars després de passada la consabuda mesada en els pobles aont els mateixos metges senyalen, retornen á casa seva plens de goig y de joia, al ensemps que si no del tot regularisada la seva complexió, quan menys han adquirit quelcom més de fortalesa pera aixís poguer entrar en la via de la seva natural gradació.

Vistos aquets bons resultats pera la mainada, ho han anat repetint cada any, però ja'n fa un parell, ó sigan el passat

y el que are som, més clar, d'ensá que administren l'Hisenda Comunal aquets descastats que s'anomenen radicals, que dintre de tots els rams y molt especialment en aquet, el seu procedir hi ha portat una pertorbació tan gran, qu'están causant grossos perjudicis morals á les families mancades de recursos que no son de la seva faisó, però qu'en cambi tenen els fills que concorren á les escoles municipals y es troben en aquest estat anormal y que'ls hi es absolutament necessari l'anar á fora pera aixís enrobustir el seu feble cos. Lo que l'any passat feren aquets senyors radicals y aquet any ho han repetit més cínicament, es ignominiós, es criminal, es un ver delict de lesa humanitat, perque d'ensá que aquets senyors son majoria á cala Ciutat, la revisió y el dictamen emés pels metges, s'ha fet ab la mateixa escrupulositat y honradesa dels anteriors anys y no obstant y aixó han anat á estiuejar els nens ó nenes que als radicals regidors els hi ha plagut. Els regidors radicals que aixó han fet han comés un gros delict de lesa humanitat, esborrant de la llista feta ab tota sapiencia y sinceritat pels metges que componen el Cos Médic Municipal, á un noi ó noia que per examen médic se sab no está be, y en cambi per influencies de partit, per simpaties ó per lo que sigui, hi posa una criatura que s'ignora si deu necessitar del aires montanyencs pera refer la seva complexió y molt convé els seus pares tenen suficient medis pecuniaris pera poguerlo enviar al lloc que més els hi plagui, privant per lo tant que hi vagi el que veritablement ho necessita. Aixó ja fa, com he dit, un parell d'anys que passa, ja fa un parell d'anys qu'está portant greus perjudicis á moltes families necessitades y també als tendres infants. Avans de sortir les colonies d'aquest

any, fa algunes setmanes, alguns regidors d'aquets ja anomenats, presentaren una proposició al Consistori, demanant una subvenció de mil pessetes pera formar una colonia, lo que motivá que un regidor de l'esquerra, el Sr. Ferrer, s'oposés á que l'Ajuntament no fes efectiva aital subvenció mentres y tant no se sapigués quins nois ó noies la formaven, d'ahont eren y qui la formava. Excuso dir perqué servirien les mil pessetes!

No es aixó ignominiós? No es aixó criminal? Aquets fets, aquesta *despreocupació*, nosaltres tots els catalans, tots els que trevallèm perque volèm que la futura generació pugui com deu haver de pujar, ó siga robusta y forta pera poguer aguantar totes les contingencies de la vida, no podèm permetre per més temps que's malversin els nostres cabals, que's mercadegi tant impunement ab la salut dels nostres fills, perque si devant d'aitals repugnants fets no protestèm com es necessari, provarem que no estimèm als nostres fills, ni corre sang catalana en les nostres venes.

Tenim de procurar per tots els medis que siguin possibles, que aquesta gentussa no'ns administri lo nostre, perque sols y únicament hi porten pertorbació, immoralitat y impudicia en els seus fets. Tenim de prescindir de partidismes que no son gens del cas y procurar foragitar lo més aviat possible de les nostres Corporacions, de la nostra Ciutat y fins y tot de la nostra terra á n'aquest enemic.

L'única escepció que avui dia existeix en la nostra Ciutat referent á colonies escolars es la que s'organisa, y aquest any es la quarta vegada, de l'Escola catalana «Mossen Cinto», doncs no obstant y revisar també als petits escolars el Cos Médic Municipal, el dictamen que'l mateix emet, es l'únic que ab tota honradesa es compleix estrictament y l'únic que's

posa en pràctica integrament. Un gran elogi's pot fer als organitzadors de la susdita colònia que'l tenen per ben meregut perquè al ensem que treballen per la major robustesa de la nostra mainada, fan un gran bé a les futures generacions catalanes y per lo tant treballen fermament per Catalunya.

Quan aixís tot se fassi, altra serà la sort de nostra Ciutat y altre serà l'avenir de nostra Patria.

R. CASALS Y PEYPOCH

Esguards

I

Les planes àrides de les terres mortes s'han estremit adolorides...

El poble s'ha sentit ferit en el fons de l'ànima. En els semblants es dibuixava el dolor. Dels ulls bruns de les belles dames les llàgrimes silencioses devallaven, y esfumajaven els dels ferrerys cavallers de l'invicta villa del heràldic blasó del oso y del madroño.

Devant l'antic palau del reposat ministre, la multitud febril, bategant el cor, esguardava l'arquejat finestrall, esperant estoica, ab gest d'espartana, que les noves calmessin son neguit, ó, fatalment, la confirmació de sos pressentiments, que portaria el dol a son esperit cultissim.

El finestrall s'obrí... es feu un sepulcral silenci... y ple de magestat avança un ugièr d'engalanada roba y ab veu tremolosa per l'emoció lleuger l'arrugat pergami qu'en ses mans porta: La Patria està de joia; afortunadament sólo se trata de un simple puntazo, que si bien va acompanyado de gran hemorragia, no puede motivar graves consecuencias. El poble, foll d'alegria, aclama a

l'héroè qu'exposa sa pell devant del toro, tot lluint ses formes, presoners del vermell satí espurnejat de daurades volves... en l'immensitat del espai vibrà potent un Viva España!

Les planes àrides de les terres mortes s'han engalanat de joia...

II

Cavaller, bon cavaller, ab grisenc capell es cobrí la testa...

Mes el poble sobirà tingué un gest ple d'enutj per l'intrús, per aquell qui allà al lluny sentí parlar d'un poble cult y respectuós enamorat de la llibertat, de quina guardador fidel n'era y ple de bona fe visita la capital de la vella Espanya. Dintre l'ample saló, aont el públic es delectava gaudint de l'espectacle de cantaires y ballaors, el del grisenc capell va entrarhi y pogué convencers de lo ben adjudicat qu'están moltes voltes els mots de culte y civilisat. Son grisenc capell fou blanc de les ires del jamás vencido pueblo, qui el convencé que un'altra volta prengui més precaucions al visitar terres estranyes.

Cavaller, bon cavaller, torna a sa terra sense el grisenc capell que cobrí sa testa.

III

Que injustos que son els homes! Males llengües digueren que l'Àfrica comensa als Pirineus!

Res més apartat de la raó, que jo sento una forta enveja y casi estic a punt de rebelarme contra qui sia, per no haverme fet neixer al mitg d'aquell poble de cos de tità ab ànima d'infant, fort ab els forts, amorós ab els febles, que si be fusellava als que lluitaven per la llibertat de sa Patria, en cambi, plora per un torero... cosa justíssima, per esser ell encarnació del esperit patrio.

En aquell poble, sí, respectuós y noble, galant y hospitalari, qui si feu a troços el capell del bon senyor, fou degut a son esperit alegre, que'l portà a gastarli una broma, però, que quan convé esser serio, ningú com ell...

Que injustos que son els homes!

FRANC.

Vetllada d'homenatge a la Bandera Catalana

El dissapte prop-passat tingué lloc en l'«Associació Nacionalista Catalana», organitzada per la Secció de Propaganda de la mateixa, aquesta festa d'homenatge a la nostra bandera, en desagradi

de l'incident que contra ella promogué el vis-consul d'Espanya a Guantánamo.

Ab aital motiu l'espaiosa sala d'actes de l'Associació es vegé ben concorreguda d'amics y com-

pany en catalanisme. Els representants de la Joventut d'U. F. N. R. y de la Joventut Nacionalista de la Ll. R. malgrat haver promés assistirhi, s'en abstingueren. Com que no's tractava d'un acte de propaganda electoral, no'ns sorprengué el seu mancamment. Ens dolgué; si. Però ab tot, devèm fer constar que la festa's celebrá en mitg d'un caldejat entusiasme.

L'escenari que servia de tribuna als oradors y demés que prengueren part en la vetllada, estava engalanat ab unes banderes catalana y cubana. Ocupá la presidència en Vicens A. Ballester, com á president de l'«Associació Nacionalista Catalana», y á banda y banda els individus de la Secció de Propaganda y els senyors Pascual, Company y Rossell, aquest últim en representació del «Centre Autonomista de Dependents del Comers y de l'Indústria.»

Ab breus paraules obrí l'acte el senyor Ballester, explicant l'esperit patriòtic de la festa y condolgentse enérgicament de que representants de les Joventuts de partits que s'anomenen regionalistes ó nacionalistes haguessin deixat d'assistir á n'aquella vetllada d'homenatge á la bandera qu'és de tots.

«Als companys—digué—que á Guantánamo han sapigut mantenir ben alta y ben ferma la nostra ensenya, als cubans que ab aquest acte han demostrat altre volta la simpatia qu'envers nosaltres senten, no podríem deixar passar aquesta prova de patriotisme y de germanor, sense endressárloshi la nostra més coral y entusiasta felicitació.»

Finits els aplaudiments que seguiren á n'aquestes paraules, en Josep Vilardell ens feu sentir en el piano les vibrantes y airoso notes de l'Himne nacional cubá, el qual fou corejat y escoltat á peu dret per tots els assistents, essent rebut y coronat ab una ferventa ovació.

Seguidament en Ramón Cumané llegí un hermós treball en prosa titulat «Recorts de Guantánamo» —que avui publicuem—el qual pel seu esperit y per la forma d'expressió li valgué una salva de aplaudiments.

En Josep Parellada llegí la ressenya que del incident feia *La Nova Catalunya*, de l'Habana, junt ab el manifest que publicá el «Block Nacionalista Cathalonia, de Guantánamo. La noble actitud de les autoritats al defensar el lliure dret del susdit «Block» á arborar la bandera catalana y la simpatia del poble de Guantánamo envers les coses de la nostra Catalunya, que deixava traslluir el relat, feu que la lectura sigués rebuda ab llargs aplaudiments.

Acte seguit en Pere Pascual prengué la paraula y digué que la decepció que havia sofert al no trovar en aquesta festa á n'aquells qu'esbrancats del Catalanisme pur deurien aplegarse sempre que's

tractés de portar á terme actes d'esperit neta-ment patriòtic com el que s'estava celebrant, li havia esborrada la presencia del representant del «Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Indústria» (aplaudiments), d'aquesta entitat de caràcter purament social y cultural, qu'está destinada á representar un gran paper en l'assoliment de les nostres aspiracions.

Referintse á lo de Guantánamo, afegí: «Els cubans tenen memoria; els cubans es recorden de aquells temps que lluitaven per la seva lliberació y es recorden de les campanyes portades á cap per la inolidable *Renaixensa* en pro de la justícia de la seva causa.

»Air era en Fuentes, un governador imposat pel centralisme, qui volguent fer arriar les banderes catalanes de les nostres Associacions y entitats, es veia envoltat per milers de banderes arborades arreu de la nostra ciutat; avui és un vis-cònsul de l'Estat espanyol que al voler fer arriar la nostra ensenya á Cuba, veu estrellarse els seus propòsits contra'l ferm patriotisme de germans nostres y l'actitut lliberal dels governants que'ls ampararen, pera que la bandera catalana pogués volejar esplendorosament en aquella terra germana y lliure.»

Perllongats aplaudiments seguiren á n'aquestes paraules, apagaibats els quals, el nostre company en Joaquim Delclós llegí l'encoratjadora y bonica poesia «A la bandera», escrita expressament pera la festa, la qual fou acullida ab estrepitosos aplaudiments.

Fou igualment rebuda ab llargs aplaudiments la prosa de l'Albert Pach, «Cant de Joia», pulcre treball ple d'amor patriòtic y el qual fou expressivament llegit per en Lluís G. Luis y Brusi.

El senyor Company seguidament feu us de la paraula.

«Soc vell en catalanisme—digué—y he vingut á rendir homenatge á la bandera catalana, perque jo ver aimant de tot lo que m'evoca la Patria, no podia mancar á n'aquesta festa en honor de la bandera, perque ella és el símbol de la Patria y homenatjant á n'ella és la Patria qui reb l'homenatge. No'n podèm esperar res d'aquells que no's mouen ni quan se tracta de reivindicar la bandera, qu'és la Patria. Aquells que no senten únicament Catalunya, no han vingut; prou que'ls hauríem vist per aquí si's tractés d'un meeting electoral.» (Aplaudiments). Acabá aconsellant als joves que no defalleixin en la lluita mentres els quedi una gota de sang y un alé de vida, y ab grans aplaudiments foren acullides les seves últimes paraules.

En Manel Alcántara y Gusart—nostre apreciable company—llegí una poesia original dedicada á la bandera catalana y titulada «Libertadora...!» la qual fou ben aplaudida per son esperit altament patriòtic.

El senyor Rossell, en representació del C. A. de D. del C. y de la I. llegí un magnífic parlament —que publiquem íntegrament— el qual es vegé sovint interromput per aplaudiments y ovacionat al finalisar.

Finits els aplaudiments ab que fou obsequiat el senyor Rossell, s'alsa á parlar En Francisco X. Casas Briz, President de la Secció de Propaganda. Avui, diu, la Secció de Propaganda celebra la inaugural de les seves tasques. Molt ens plau tenir que ferho en una vetllada com aquesta, mes, molt més gros haguera sigut nostre goig, si com eren nostres desitjos, les Joventuts de la U. F. N. R. y de la L. R. haguessin degudament fet honor á nostre convit, puig malgrat haver promés l'assistència, ni uns ni altres han fet acte de presència. Per qué no han vingut? no ho sé, potser per reclamar sa presència altres llocs, potser per deixadesa, mes jamai podem creure siga expresament feta, car nosaltres creiem vindrán al costat nostre en les jornades decisives per la lliveració de nostra Catalunya (Aplaudiments).

Aludint á un rat-penat que voltava la sala, digué qu'ell ens portava una representació inesperada: la d'aquells joves, pocs desgraciadament, que allá en la blanca ciutat, en la Patria del malaguanyat Llorente, sospiren y trevallen per la llivertat de sa Patria, Valencia. Al retornarhi, portarlosi un fort abrás dels joves d'aquí, guspira qu'encén qui més s'hi cab un amor á la terra nadiua.

Analís y fustigá fortament el fet de Guantánamo y la conducta del viscónsul d'Espanya. Ja sabem que nostra protesta no arribará fins á les altes esferes, car si hi arrivessin tampoc serien oïdes nostres paraules, y fins millor que no les vulgan sentir, que fent el sort potser aconseguirán que Catalunya 's fassi sentir usant en lloc de paraules, arguments, arguments d'aquells que no se sab que jamai hagin quedat incontestats. (Grans aplaudiments). Mes si aquets actes no tenen cap eficacia com á protestataris, convé celebrarlos malgrat no sia sino pel goig de viure uns instants en familia, per sentir batre 'ls nostres cors al unisson, units per un mateix sentiment, agermanats per un mateix nexa, Catalunya, per quina llivertat trevallèm ab totes nostres forces, air, avui y demá, are y sempre, mentres alenín nostres pits y els cors batguin. (Aplaudiments).

Y si altra fi no tinguessin aquets actes, ens sobraria el que servissin per enviar una forta encaixada, una entusiasta adhesió á n'aquells que fora de sa Patria 's recorden d'Ella, fent onejar á tots vents nostra barrada Ensenya, á n'aquells que si no tenen com nosaltres el goig de fruir de l'excelsa visió de la Patria aimada, en cambi es delectan contemplant, cosa per nosaltres no gaudida, volejar en terra lliure á nostra Ensenya, ben alta, ben

dreta y ben sola, sens ombra de cap mena, per un poble que si avans veia trossejar per son opressor sa Nacional Ensenya, avui té 'l goig de véureli rendir honors de majestat augusta, per aquell mateix que avans la trossejava, y esguardada pels amorosos ulls dels fills de Catalunya.

Nostra tasca es d'eterna protesta, mes siguèm forts y tinguèm confiansa en nosaltres mateixos, que algún jorn també les nostres mans s'ajuntarán pera aplaudir á la barrada Ensenya rublerta de majestat, onejar triomfant demunt de nostres testes. (Ovació.)

Clogué la festa el Sr. President, dient que si á Cuba—com havia dit un company—cambiaren el nom del «carrer del Bisbe» pel d'en «Pi y Margall», ell ja fa anys que va demanar al Ajuntament el cambi de nom de la *Plaza de Palacio*, pel de «Plá de la República Cubana» y que malgrat el temps passat y haverse cambiat el nom d'una gran part dels carrers, no fou atesa sa petició.

Proposá que s'endressés una lletra al «Block Cathalonia» donantlosi compte de l'acte y encoratjantlos pera que mai se deixin trepitjar llurs drets de catalans, per res, ni per ningú.

Els forts aplaudiments ab que foren acullides aquestes paraules, devingueren una sorollosa ovació al ressonar les primeres notes dels *Segadors*, que foren cantats entusiásticament per tots els assistents, á peu dret y descoberts de cap.

Els crits de «Visca Catalunya!» y visques á Cuba lliure, essent unánimament contestats, donaren una vibranta conclusió á la vetllada, de la qual en servarem un bell recort tots els qui tinguerem el plaer d'assistirhi.

Recorts de Guantánamo

Enllá del Atlántic, en mitj d'un mar immensament blau, com nostre Mediterrá, y sota un cel també blavíssim, hi há un'illa que dauren els raigs de sol del mitjorn; un'illa tota perfumada de milenars de essencies qu'exhalen les seves selves verges; fecunda y espléndidament verdejanta, que com un rosetó encerclat de brillants, á n'ella, encerclada de multitud d'illes, anomenen la perla d'aquells mars. Y que ben justament l'anomenen la perla de les Antilles! Qué més perla per joiell d'aquells mars qu'el poble dignament lliure qu'ella cobeja? Y que més orgull, per nosaltres, catalans, de saber qu'en un racer dels més hermosos d'aquell poble lliure, s'aixeca airoament una vila, y qu'en aquesta vila qu'es la segona Patria d'una multitud de germans nostres, oneja lliurement, rimant á son balandreig, com un himne mut, sublim, de joia

y deslliuransa, la bandera de les quatre barres.
Allí es Guantánamo.

Fa pocs anys, quan les llàgrimes espurnejaven els meus ulls, al tombar la montanya de Montjuic, en un caient de tarde, quan vegí la darrera casa de Barcelona y ovirava ab trevall, en l'oritzó del nord, el sol ont havia nascut; quan per fi la foscor implacable me privá de veurer el darrer esboç de la meva Catalunya, en mon dolor, poc esperava que'l barco que duia per nom y per mascaró, en sa proa, la figura de Jofre el pilós, havia de portarme á un poble, que lluny de Catalunya hi havia un'ánima tan obertament catalana; poc pensava que l'arbre de la patria hagués tret tan bella florida y que ses arrels haguessin brollat en plansons de tanta vida enllá dels mars, arreu, en terres americanes; poc pensava que la sang del Comte, ab la qual ens doná un jorn bandera, hagués arribat á relluir en ella á terres tan llunyanes.

Perque'ls germans que la sort els ha sigut males-truga, els que per l'invasió forastera á casa nostra, han tingut d'anar en cerca del pá que'ls mancava, en terres extrangeres, han sapigut acoblarse com fills d'una mateixa mare, al sentiment de patria, sota 'l drapell barrat de nostra terra, constituintse en entitats y formant fins publicacions catalanes, sense les mesquineses de politiqueta de partit y personalisme, y per damunt del seu lliure pensar, ha sobreviscut puríssim l'esperit netament y única-ment catalá.

Peroxó els catalans de Guantánamo, justament s'indignaren, quan el viscónsul d'Espanya á n'aquella vila, en ús d'atribucions que no té, y trepitjant la llei ordená al Casal Catalá d'aquella vila d'arriar la bandera catalana. No entrém en consideracions que aquí no hi calen, però fem constar la nostra protesta més ferma contra aquell acte que no vull calificar y la nostra més coral adhesió als nostres companys de Guantánamo que tan braument se defensaren d'aquella arbitrariedad, y fem que aquest acte d'homenatge á la nostra bandera ultratjada, sigui igualment intens per les autoritats y el poble cubá, que sempre han sabut considerar-nos, y tinguem present que'n son ben dignes y mereixedors. Cuba ens ha demostrat sempre la seva simpatia; Cuba fou, que agraida al insigne autor de *Les Nacionalitats*, que defensá la seva autonomia á les Corts de Madrid, ha donat el nom de Pi y Margall á un dels millors carrers de la Habana; recordem que á un catalá li diuen l'Apóstol y que li aixecaren un monument á la plassa central també de la Habana, y entre altres coses, Cuba, la Cuba de sempre, per mediació del digníssim batlle de Guantánamo ha fet prevaldre per damunt del despotisme del Viscónsul espanyol la llibertat y la justícia.

La bandera catalana ha quedat vindicada.

Visca nostra bandera! Visca 'l poble cubá! Visca Catalunya!

He dit.

RAMÓN CUMANÉ.

A LA BANDERA

Onejant al cim de tot de la montanya més alta,
en senyal de gaudiment de nostres llibertats patries,
volen véuret nostres ulls, per satisfer nostres ansies,
qu'en nostres cors bategants, coven anys ha en l'esperansa.
Oh, aquell jorn de gaudiment! oh, bell jorn de benauransa!
be prou que't fas esperar! que triga la teva aubada!
No es pas, no, que defallim ovirantlo llunyá encara;
mes, es tant el nostre amor, per nostra estimada Patria,
que ab tot y véurel venir, fins sentim certa recansa,
y'l cor ens diu que vindrá, y'l cor, sí, que mai enganya.
A la sombra de tos piecs, hi som rublerts de coratje,
hi som, pera defensar á Catalunya ultratjada;
convensuts que gaudirém aquell jorn de benauransa,
de l'abrá de germanor de la Catalana rassa.
Y, allevors, als quatre vents, tu espategarás enlaire
en senyal d'havé assolit les llibertats anyorades.
Ditxosos nostres gèrmans, qu'enllá del mar, sense traves,
poden véuret triomfant, per demunt les passions baixes!
Qui, com ells, pogués gaudir de tant sanitosos aires!
els aires de llibertat, qu'enrobusteixen les patries!

JOAQUIM DELCLÓS Y DOLS.

Cant de joia

Un cant de joia, de joventut, de plenitut t'escau á tu, bandera Catalana, bandera del amor dels meus amors, bandera beneída y santa. Un himne de forsa que no tinc, t'escau pera reviuire'l foc de la pira eternal de nostra mare Catalunya; un himne de sol que perduri pels aires y canti un bell demá, et cal en eix moment suprém, de redempció, de vida, en eix moment de desagravis.

Redréssat, Catalunya! Desperta de ton somnil
Y guaita ton camí tot ple d'espines per voluntat
d'uns homes qu'escarneixen y es befen de nostres oracions.

Enllá d'enllá, en l'altra part de mar, un fill d'Espanya, un fill segurament de terres castellanes, un fill d'aquelles planes mortes aont ni llevar hi grana, volia trepitjar la nostra ensenya, la nostra ensenya que un altre jorn se desplegó en la Grecia, que cobejá Mallorca, Serdenya, Valencia y Aragó, y que avui, si be está engrillonada, no per aixó pot deixar de desplegar-se en totes parts del mon.

Un cant, doncs, de perdó que ressoni á l'altra part de mar; un crit de sentiment per aquell fill que's befa de nosaltres, y un crit de germanor per el poble cubá que dona pa á nostres germans de Patria, que hostatja, defensa y ennobleix nostra bandera, mil voltes beneïda.

Salut, germans que us recordeu de vostra terra, que un Guimerá enriqueix ab lletres d'or!

Volguemlos un instant entre nosaltres. Volguemhi son esperit en aqueix acte. Compartim el pa espiritual posat á taula per tothom. Tinguem un mot sagrat per els soldats de Catalunya. Un bes de bon germá que'ns uneixi més fort. Per lluny que sien, son d'ànima ab nosaltres.

Avans que tot, la terra; la terra d'aont hem rebut el primer raig de sol; la casa d'aont hem rebut l'amor; la llar d'aont hem sentit y après els primers mots en llengua com cap altra.

Un fort abrás, germans de Catalunya!

Despleguem la bandera als quatre vents!...

Y devant d'aixó, tu, terra que t'acorrolen, terra que vius sense un desitj de viure, Catalunya que dorms desde fa llarc temps, no aixecarás ton cant demunt dels homes? No aixecarás un cor sota la volta blava?

Redressat, Catalunya, Patria de mos amors, desperta de ton somni y digues que vols esser!

ALBERT PACH.

LLIBERTADORA ...I.

A la bandera Catalana

Jofre el Pilós, ferit, jeia en sa tenda
en un camp de les Galies. El rei franc
xopant sa destra en la sagnosa nafra,
el llis escut deixa barrat de sanc.

D'ensá d'aixó, be n'han passat de segles;
centuries han passat y en passarán;
prò en les senyeres de la terra nostra
y en la nostra bandera volejant
sobre camp d'or, hi restarán sagnantes
les barres de flamínica estridència:
rastre d'aquella sanc, que 'ns feia lliures
al consagrar la nostra independència...
De tot aquell passat, tu sol ens restes!
Rastre d'aquella sanc vessada en guerra
y que a son pas, feia esclatar l'imperi
de tota llibertat demunt la terra.
Oh sageta normanda! qui nafrares
el pit d'un brau; en ton dalit innoble
cregueres odiosa occir un home

y portares la vida pera un poble.
Pera un y pera cent. Les sicilianes
áligues, que ho remembrin: sa venjansa
esclatant a Palerm al toc de vespres,
vegeren arriar sa deslliuransa
en les naus de'n Roger, empaliades
ab el barrat penó. Naus en victòria
que endomassada encar, duïen llur popa
ab trofeus serrains, huanyats ab gloria
l'altre regnat, al lliurar Mallorca.

Grecia: aquella llumínica alimaria
del art y del saber demunt la terra
agonitzant, alsava com pregaria
en un esforç suprem, sa veu y 't deia:
—Llibertat, tu, senyera benaurada
qui espandeixes pel mon la deslliuransa!
Y altre Roger llensavahi sa remada
de naus y de vaixells victoriosos;
y al pal de la bandera de la Patria
hi llensaven tos fills, ab gesta heroica,
d'Atenes, els ducats, y Neopatria,
fent recular els turcs enllà de l'Hélada
al crit de: «Catalunya y Aragó!»

Si després fou ingrata aquella terra
prou que ab sanc s'esborrà sa traició.
Espandíes, bandera triomfanta,
la llibertat arreu, pel plà y la serra,
y al tornar a la llar, tos plecs volaven
sobre 'l poble més lliure de la terra.
Mes, ai! quan tu lluitaves generosa
altres desde la forsa t'esguardaven;
tu feies trontollar les tiranies,
y els tirans t'odiaven, t'odiaven...
Cobejaven la teva independència;
la forsa que't donava la victòria;
y un jorn pera robàrtela, juntaven
dos sobirans, dos reis, tota l'escoria
rebuig dels pobles llurs. T'esclavitzava
el famolenc esbart de sa llopada;
prò malgrat els grillons, a n'el teu poble,
l'ànima li restava lliberada.
Y l'ànima es el tot; es la potencia
qui resisteix l'embat de l'esclavatge;
ressorgeix á través de les centuries
y repren novament el seu passatge
estroncat per l'imperi de la forsa.
Els grillons, quan reviu, son fragils trenes,
que ella trosseja al deixondirse. Ella
es el robell qui corca les cadenes.
Perxó, ton esperit que es indomptable
passa á través del marc del captiveri
y encar que no 't despleguis en la lluita
demunt tos fills, hi plana ton imperi.
Imperide l'amor y deslliuransa
que uneix les patries y les agermana
á través de l'espai; encar que sigui

l'una terra de l'altre, molt llunyana.
Y essent retuda y tot, encar bandera
exhales llibertat.

Quan ja finia
la passada centuria, a l'altra banda
del mon, tota una Patria 's redimí...
De ta fillada, en la host llibertadora
un bell estol, ardidament lluitava...
Y al crit de llibertat d'aquell gran poble
un visca! de tos fills hi contestava.

Perxó, avui els tirans encar t'odien,
y sempre t'odiarán y 't farán guerra;
que ells son nascuts pera engrillonar pobles
y tu has vingut á llibertar la terra!

Aquesta es nostra ensenya; si endolada
per les perdudes llibertats s'ens mostra,
omplim d'amor els nostres cors; issem-la!
que no estigui á mitg pal a casa nostra!

MANEL ALCANTARA GUSART.

Discurs

del representant del Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria, llegit pel seu autor senyor Rossell.

Senyors:

El C. A. de D. del C. y de la I., la seva Secció Permanent de Propaganda Autonomista, la qual en aquets moments represento, es sent orgullós de pendre part en aquest acte, aplec de joventut anhelosa de llibertat y perfeccionament.

No podem deixar de correspondre al vostre convit, quan precisament el fet que ha inspirat aquest acte, es una d'aquelles accions que arriuen fins á lo més pregón de l'ànima. Es un d'aquells fets que subleven les consciencies honrades; es una d'aquelles accions que, qui no se'n sent ofés, no es digne de dirse catalá, com tampoc es digne d'esser home.

Ja fa massa temps que aquestes cobardies se succeeixen y sembla que precisament, donada la seva freqüencia, el poble s'hi hagi acostumat y la major part d'aquest s'ho miri ab indiferencia y fins somrigui irónicament als que'n protesten.

Ja han passat aquells temps en que tot acte atentatori á lo que indiqués catalanitat alsava un clam unánim de protesta; avui els homes han abandonat el matis ideal de la Patria, pera lleysarse al buit de la política. Avui que ja no som *cuatro locos*, qu'un día hem fet tremolar á tota l'Espanya, qu'altre hem obtingut quasi la totalitat de la repre-

sentació catalana al Parlament espanyol, ab tot y ésser més, molts més, y tenir ja dretes y esquerres, som impotents pera alsar la veu de protesta per una reparació digne al insult comés, pel representant d'Espanya, á la bandera catalana qu'oneja en la lliure terra cubana.

Y fou á Cuba, precisament; á Cuba, l'antiga esclava d'Espanya, la lliure terra cubana, la que recordant els seus temps passats, aquells moments anguniosos d'insults y persecucions, com ho es avui Catalunya, la que obrant digníssimament ha fet respectar la nostra senyera, que abrassada ab sa antiga companya d'esclavatge, cerca alé y forsa en la senyera de les estrelles.

Peró, bé, companys; avui nosaltres celebrèm aquest acte de protesta per l'insult á la bandera; altre insult ha vingut: l'atentat al Dret Catalá ab motiu de les próximes oposicions á Notaries; altres en vindrán; y qué? Es que l'obra de la joventut, la nostra obra, no més ha de consistir en tancarse en una sala més ó menys gran, en un teatre si volèu, y celebrarhi de tant en tant quelque acte de protesta? Es que la nostra missió ha d'esser la de venir aquí entre nosaltres, els convensuts, á fer ó á llegir uns quants discursos, pera asseurens demá al entorn d'una taula de café, á criticar els vells que dirigeixen la política del nostre poble, qu'ho fan malament, que'ns enganyen, que son poc estridents, quan nosaltres precisament, ab la nostra passivitat, deixèm que l'estridencia y la puresa del ideal es prostitueixin?

Es que la joventut del nostres dies, aquests joves que vaguen errants pel camí de la vida, no s'han aturat mai á reflexionar que la llibertat no es una *panacea*, qu'es una cosa que costa llágrimes, sanc y fins perdre la misera llibertat individual que's gosi? es que's creuen que quan Deu vulgui serèm? Ah, companys, que n'es d'amarga la realitat!

La joventut del nostre poble, la qu'en el mes de Octubre de 1906, feu vibrar les plomes dels més ilustres escriptors de Catalunya, ab cants d'entusiasme per la seva cooperació al Aplec de la Protesta, cerqueula ara, y si la trovèu sondejeula y veurèu la miseria que cova en el seu esperit.

Pregunteuloshi á n'aquets joves si Cuba y Filipinas obtingueren la llur llibertat ab deu ó vint anys de lluita persistent. Digueuloshi que si tan covats son, que no tenen el valor de soportar els desganyos qu'en tota lluita s'hi troben, que s'arreconin, que s'amaguin sota terra, que no sigan tan malvats, que vagin escampant arreu, com ànimes envellides, com sers que se'm van á la posta, la llevar del pessimisme.

Un filosof italiá 'ns diu: «La simulació del pessimisme es la més miserable de les ostentacions», y nosaltres podríem afegirhi: «miserable en alt grau qui'l simula.»

Anèm propagant arreu, á la llum del día, á la plassa pública, á les encontrades que estant anhelosas d'ideal, cerquem en la placidesa de la montanya el consol del indiferentisme de la ciutat.

Peró encare que la multitud de joves, visquin allunyats de la lluita, nosaltres, els que no hem abandonat mai l'integritat de les nostres aspiracions, procurèm desvetllar als indecisos, diémlosi que no es cert que'l Catalanisme estiga malalt, que sols havèm passat una llarga temporada de quietut; després de la nerviositat de la Solidaritat, som allà ont erem; y que si be ab llibertat no hem conseguit res, en cambi ab medis pera obtenirla, ab medis pera crear fortes y vigoroses les futures joventuts, les que'ns portarán indubtablement la llibertat, á n'elles podrèm oferilshi aquestes grans

manifestacions positives: Literatura, Escoles catalanes, Orfeons, Palau de la Música Catalana, Estudis Universitaris Catalans, y per fi, l'Universitat Comercial Catalana, que instal·lará en un casal propi, que aviat va á bastir, el C. A. de D. del C. y de la I. que avui m'honro en representar.

Mostrémlosi tot aixó, joves amics; tinguem fé en l'ideal íntegre; no abandonem mai l'estridència; lluitem, despertem, conquerim nous adeptes; avant sempre sens defallir, que'l día que'ls joves de Catalunya s'hagin capacitat de quina es la llur missió, ja no tindrem que celebrar actes de protesta d'aquesta mena, puig que llavors la Patria, la nostra Catalunya, será per tot el mon respectada, com á terra progressiva, com á Nació emancipada.

PRESENT

A cercarte un bell present
he marxat á punta d'aua
vers el mes florit fondal
de la selva perlaiana.

Rossinyol, bon rossinyol,
rei d'aquestes encontrades:
digam quines son les flors
que tant plauen á m'aymada?

«Son al cim assoleiat
de la carena mes alta
que 'l matí ab son bés desclou
y la mar les té encisades.»

Costa amunt ne faig camí;
quin ambient mes agradable!
tan bon punt hi só arribat
he fruit bell espectacle.

Papallons tornassolats
y abelles d'ales daurades,
quin glosari de petons
tot volant de l'una á l'altra!

Y elles ab agraiment
de sentirse acariciades,
com retornan de perfums
lo que reben de besades!

Amorós ne faig un pom
y alegre emprenc devallada;
vetalaquí el meu present;
flàirel á pler, estimada!

JOSEP PALOMA

GARBELLANT

Diumenge passat per la *villa del oso* va ser un día de dol; l'enganxada del *diestro* Vicens Pastor hi produí una extraordinaria impressió. En teatres, cafés y societats fou el tema de totes les converses, vegentse la *Puerta del Sol* invadida per el públic que comentava ab gran emoció tan sensible pérdua.

La capital de l'Estat, ab aital motiu, doná una nova prova del seu intelectualisme y del seu amor al *arte nacional*, y en cambi ho pren ab indiferència quan algún mestre d'estudi dels mateixos que paga l'Estat, es mort de gana.

Els carlins y lerrouxistes s'han tornat á barallar.
Suma y sigue. Quan estiguin llestos ab goig ne donarem compte.

Els aficionats á les *corridas de toros*, y que pel sol fet d'esser aimants d'aquest *sport*, critiquen y troben selvatge y antihumà els altres *sports*, com son el boxe y la lluita greco-romana, ponderant sempre la *fiesta nacional*, es veu que s'han deixat convèncer, perquè 'l passat diumenge en el *Fron-tón Condal* es jugá un match de boxe, organísat precisament per el *Club Deportivo Español*, quals elements, quan menys en sa majoria, son vers aimants de la *castiza fiesta nacional*.

Es lo de sempre: que'ls extrems se toquen.

NOVES

El dilluns prop-passat morí sobtadament el senyor Josep M.ª Vallés y Ribot.

La seva mort ha causat fonda impressió á tothom qui s'interessa per el moviment polític de Catalunya.

Perque en Vallés y Ribot, ab tot y haverse acostat, durant la seva vida política, ab elements que han resultat infructuosos, per la causa comú dels catalans; ell no havia abandonat mai la bandera del federalisme.

Fou el deixeble predilecte del mestre Pi y Margall, quines doctrines ha mantingut fins á l'hora de la mort.

Els Catalanistes l'estimavem com un dels homes que ab la representació que revestia, l'indava per la seva afinitat, en el nostre Credo; també perque en diferents ocasions havia col·laborat, encare que indirectament, en molts actes y manifestacions nostres.

Malgrat les diferencies que'ns separen de la seva actuació política, sempre tindrem un fervent recort pera la seva tasca ferma y conscienta en pro del Dret Catalá á tothora per ell defensat y especialment en el Congrés de Codificació celebrat á Madrid l'any 1886. Y doblement sentirem la seva perdua avui que'l nostre Dret es veu novament menassat de mort.

La gran manifestació de dol que se li tributá á l'hora del enterro, expressa d'una manera clara les nombroses simpaties ab que contava'l finat.

Actualment, el Concell d'U. F. N. R. al perdre son president, pert en ell un dels homes que més hauria sapigut sacrificar son amor propi de partit, en bé de Barcelona y de Catalunya.

Descansi en pau tan malaguanyat catalá y rebi la seva atribulada familia el més sincer condol que RENAIXEMENT els envia.

* * *

A mitjans d'Agost, quan l'ex-president de la Unió Catalanista, don Josep M. Roca, retorni de Sant Hilari, es reunirà la ponencia d'ex-presidents d'aquesta honorable entitat, juntament ab son actual president, doctor D. Martí y Juliá, pera enterarse de les comunicacions oficioses rebudes á propòsit de la próxima Assamblea de Tarragona.

* * *

La Unió Catalanista.—La Unió Catalanista ha acordat acudir per escrit á l'informació oberta en la Diputació Provincial, pera 'l projecte de la Mancomunitat Catalana, dirigir un missatge patriòtic á la comissió de delegats que ha de dictaminar sobre 'l projecte, previ examen de les informacions, y proposar y fer propaganda pera que totes les entitats catalanistes de Catalunya adornin els balcons ab la bandera durant els dies que la comissió funcioni.

* * *

Organisat per la Secció Permanent de Propaganda Autonomista del C. A. de D. del C. y de la I., avui á les deu del vespre, se celebrarà en l'estatje social, Comtal, 35, un gran *meeting* de protesta contra 'l decret Barroso, centralisant les oposicions de Notaries á Madrid.

Entre 'ls elements que hi pendrán part s'hi contenen representants de la Unió Catalanista, Lliga Regionalista, Centre Nacionalista Republicá y del Il·lustre Col·legi de Notaris de la capital.

Donada l'importancia del acte, y'ls elements que hi col·laborarán, es d'esperar que'ls organitzadors vegin coronats els seus treballs ab un èxit complet.

RENAIXEMENT, que hi ha sigut atentment invitat, al ensemps que hi assistirà, promet donarne compte en el número vinent.

* * *

En l'article de fons del número passat, que ab el títol «De Ponent, ni vent ni gent» publicàrem del nostre company Delclós, hi aparegué una errada important, la qual tergiversa el concepte que vol expressarse, y que creiem necessari la seva aclaració. Allá ont diu: «En cambi, quantes adhesions y manifestacions de simpatia s'han rebut de *corporacions catalanes?*» deu dir: «de *corporacions no catalanes?*»

Una vegada més demanem l'indulgencia de nostres llegidors.

AVIS D'ADMINISTRACIÓ

A précs de diversos subscriptors, aquesta administració fa avinent que admetrà l'import de les suscripcions de fora Barcelona, en sagells de correus de 10 ó de 15 cèntims.

CANÇONER POPULAR

LA PLOMA DE PERDIU CANÇO POPULAR CATALANA

Al·legre

Si n'hi ha bi an tres ninetas Lumberbi gu di bi go don don

de la Lumberbi gu di bi gu de la don Que to tres bro da van

se da Lumberbi gu di Lumberbi gu don Lumberbi gu di bi gu de la don

LA PLOMA DE PERDIU

Canço Popular Catalana

Si n'hi havien tres ninetes,
lumberbigudí bigudon dondeta,
lumberbigudí bigudeta don,
que totes tres brodaven seda,
lumberbigudí lumberbigudon,
lumberbigudí bigudeta don.
L'una groga y l'altra verda,
y l'altra n'era vermelleta.
Lo fill del Rey s'hi passejava.
Ja'ls en demana un bri de seda.
—Què'n voleu fer del bri de seda?

—El vull per una llaçadeta.
—Per què'n voleu llaçadeta?
—Pera agafâ una perdiueta
—Per què'n voleu la perdiueta?
—Pera arrancar-li una plometa.
—Què'n voleu fer de la plometa?
—Hi vull escriure una carteta.
—Què'n voleu fer de la carteta?
—Vull enviar-la a l'amoreta.
—Què'n voleu fer de l'amoreta?
—Vull fer-li una abraçadeta.

EFEMÉRIDES

2 Agost de 1296

*El rei Jaume II s'apodera del regne de
Murcia*

Es el 2 d'Agost de 1296 que'l rei Jaume II, *el Just*, per afavorir á Alfons de la Cerda y al pretendent l'infant don Joan contra l'hereu de don Sanxo, enviant al regne de Lleó una expedició de mil cavallers armats y cinquanta mil infants se apodera de la ciutat de Murcia.

En aquell any Castella's troba en una veritable anarquia, y el rei d'Aragó s'ocupa en gran manera dels assumptes d'aquelles terres que segles endevant havien de portarnos l'esclavatge.

L'expedició sols retrocedí delmada per la peste. L'infant en Pere, que la comandava, morí, y allavors fou quan el mateix rei en persona, després d'haver combatut valentment per l'assalt del castell d'Ala-

cant, entra al regne de Murcia vencedor y ple de gloria.

Nostre rei Jaume II, *el Just*, successor de l' Alfons, *el Liberal*, regna durant 37 anys. Es aquest un període rublert d'aconteixements importants pera nostra Patria. Durant aquet, acaba, per lo que respecta á la Confederació Catalana-aragonesa, la grandiosa lluita ab la casa Anjou, es renoven les conquestes al sud de la Península, es recobra'l reialme indicat més amunt y s'extenen nostres armes fins á Almeria. S'adquereixen també les illes de Córcega y Sardenya, les quals venen á formar altre floró de la Corona aragonesa.

El país gosa llars anys de pau interior, y á sa ombra treuen florida totes les branques del art comprés, de l'industria y del comers, esplaientse l'arquitectura ojjival ab l'esclat armónic y puresa de sa primera época.

El regnat d'eix rei comprén desde'l 1291 al 1327; aixó és, part de dos segles.

A. B. P.